

НИКОХДАН АЖРАТИШ

Вояга етмаган фарзандлари бўлмаган эр-хотинларни уларнинг ўзаро розилигига кўра никоҳдан ажратишни қайд этиш

Оила кодексининг 42 ва 218-моддаларига мувофиқ ФХДЁ органи мулкый низолари ҳамда вояга етмаган фарзандлари (шу жумладан, фарзандликка олинганлари) бўлмаган эр-хотинлардан никоҳдан ажралиш тўғрисидаги аризани қабул қилади.

Алоҳида яшовчи эр-хотинни никоҳдан ажратишни қайд этиш уларнинг биргаликда берган аризаларига асосан улардан бирининг яшаш жойидаги ФХДЁ органи томонидан амалга оширилади.

Эр-хотиннинг ўзаро розилиги бўлганда никоҳдан ажралишда ариза берувчилар фуқаролик ҳолати далолатномаларини ёзиш органига берган аризаларида ўртада вояга етмаган болалари ва мулкый низолари йўқлигини тасдиқлашлари шарт.

Никоҳдан ажралиш ариза берувчиларнинг яшаш жойидаги фуқаролик ҳолати далолатномаларини ёзиш органига ариза берилган кундан бошлаб уч ой муддат ўтгач қайд этилади.

Эр ёки хотиндан бирининг никоҳгача бўлган фамилиясига қайтиши тўғрисидаги истаги никоҳдан ажратиш ҳақидаги аризасида кўрсатилиши керак.

Никоҳдан ажратиш қайд этилганидан сўнг никоҳ тузилганлиги тўғрисидаги гувоҳномага унинг тугатилганлиги ҳақида белги қўйилади ва у аризачиларга қайтарилади.

Никоҳдан ажратишни қайд этишда, эр ва хотиннинг ўзаро келишувига кўра, уларнинг биридан ёки иккаласидан белгиланган тартибда давлат божи ундирилади.

Эр ёки хотиндан бирининг иштирокида никоҳдан ажратишни қайд этишда давлат божи тўлиқ миқдорда ундирилади.

Эр ёки хотиндан бирининг аризаси асосида никоҳдан ажратиш

Оила кодексининг 43 ва 219-моддаларига мувофиқ:

суд томонидан бедарак йўқолган деб топилган бўлса;

суд томонидан руҳияти бузилиши (руҳий касаллиги ёки ақли заифлиги) сабабли муомалага лаёқатсиз деб топилган бўлса;

содир қилган жинояти учун уч йилдан кам бўлмаган муддатга озодликдан маҳрум қилинган бўлса, ўртада вояга етмаган болалари бор-йўқлигидан қатъи назар, эр-хотиндан бирининг аризасига кўра ФХДЁ органларида никоҳдан ажратиш қайд этилади.

Бундай ҳолларда аризага қўшимча равишда қуйидагилар илова қилинади:

эр (хотин)нинг муомалага лаёқатсиз ёхуд бедарак йўқолган деб топилганлиги тўғрисида қонуний кучга кирган суд қарори;

эр (хотин)нинг уч йилдан кам бўлмаган муддатга озодликдан маҳрум қилинганлиги тўғрисида қонуний кучга кирган суд ҳукмидан кўчирма, шунингдек судланган эр (хотин)нинг никоҳдан ажратишга ўртада болалари ва мол-мулки юзасидан низоси йўқлиги тўғрисидаги розилиги.

Болалари тўғрисида, биргаликдаги умумий мол-мулкани бўлиш ҳақида ёки ёрдамга муҳтож, меҳнатга лаёқатсиз эр(хотин)га таъминоти учун маблағ тўлаш ҳақида низо мавжуд бўлса никоҳдан ажратиш суд тартибида амалга оширилади.

Содир қилган жинояти учун уч йилдан кам бўлмаган муддатга озодликдан маҳрум қилиниб, жазони озодликдан маҳрум этиш жойида ўтаётган шахс билан никоҳдан ажралишни хоҳловчи эр(хотин) ўз аризасида судланган шахснинг жазони ўтаётган жойни кўрсатиши лозим.

Аризани қабул қилган ФХДЁ органи шу кунгидан бу тўғрида жазони ижро этиш муассасасига хабарнома жўнатади. Муассаса маъмурияти хабарномани олгач, 2 ҳафта мобайнида

махкумнинг аризачи билан ўртада болалар ва мол-мулк тўғрисида низоси йўқлиги ҳақида ёзма равишда билдиришномасини тасдиқлаб ФХДЁ органига жўнатади.

Маҳкумнинг никоҳдан ажратишга розилиги олингач ва ўртада болалар ва мол- мулк юзасидан низолари йўқ бўлганда, ФХДЁ органи ариза берувчи иштирокида никоҳдан ажратишни қайд этади.

Ўзаро болалари ва мулкый низолари бўлмаган ва 3 йилдан кам бўлмаган муддатга озодликдан маҳрум қилинган шахсларни никоҳдан ажратиш эр-хотиннинг ўзаро розилигига кўра умумий қоидалар асосида ФХДЁ органлари томонидан амалга оширилади.

Суднинг эр-хотиндан бирининг бедарак йўқолган деб топилганлиги тўғрисидаги қарори бўйича никоҳдан ажратиш эр ёки хотиндан бирининг турар жойидаги ФХДЁ органи томонидан амалга оширилади.

Суд томонидан бедарак йўқолган деб топилган шахс қайтиб келганда унинг мурожаати бўйича ФХДЁ органи унга ҳам никоҳдан ажралганлик ҳақида гувоҳнома беради.

Суд қарори билан никоҳдан ажратишни қайд этиш

Оила кодексининг 47-моддасига биноан никоҳ фуқаролик ҳолати далолатномаларини қайд этиш органида никоҳдан ажратиш қайд этилган кундан бошлаб тўхтатилади.

ФХДЁ органи суд қарори асосида эр-хотинлардан бирининг аризасига биноан никоҳдан ажратиш тўғрисидаги далолатнома ёзувини қайд этади ва никоҳдан ажратиш тўғрисидаги гувоҳномани беради.

Эр-хотинларнинг шахсини тасдиқловчи паспортлар ёки бошқа ҳужжатларга никоҳдан ажратилганлик тўғрисида ФХДЁ органи томонидан штамп қўйилади.

Ушбу Қоидалар 1998 йил 1 сентябргача ва 2010 йил 15 сентябрдан бошлаб қонуний кучга кирган суд қарорларига нисбатан қўлланади.

Республика судларининг 1998 йил 1 сентябргача қонуний кучга кирган қарорлари бўйича никоҳдан ажратишни қайд этиш, никоҳдан ажратиш тўғрисидаги қарорни чиқарган суд жойлашган ҳудуддаги ФХДЁ органи томонидан амалга оширилади.

2010 йил 15 сентябрдан бошлаб қонуний кучга кирган никоҳдан ажратишни қайд этиш республика судлари қарорлари билан эр-хотиндан бирининг яшаш жойидаги ФХДЁ органи томонидан амалга оширилади;

Агар никоҳдан ажратиш ФХДЁ органида томонлардан бирининг аризасига кўра қайд этилган бўлса, у ҳолда далолатнома ёзуви иккинчи томон тўғрисидаги маълумотлар билан тўлдирилади ва никоҳдан ажратганлик тўғрисида гувоҳнома берилади. Никоҳдан ажратиш тўғрисидаги далолатномадаги ёзувларга қўшимчалар киритиш ва никоҳдан ажратилганлиги тўғрисидаги гувоҳномани бериш, шунингдек томонлардан бирининг ишончнома асосида ҳаракат қилувчи ўз вакили орқали берилган аризаси бўйича ҳам амалга оширилиши мумкин. Бунда ариза ва ишончнома нотариал тасдиқланган бўлиши керак.

МДХ мамлакатлари суди томонидан қонуний кучга кирган қарор асосида Ўзбекистон Республикаси фуқароси билан тузилган никоҳни бекор қилиш (қарор қачон чиққанидан қатъи назар) агар давлатлараро битимда бошқа ҳол назарда тутилмаган бўлса, аризачининг турар жойидаги ФХДЁ органида қайд этилади.